

کار مردان روشنی و گرمی است

مراسمی که نگارنده توفیق و بختیاری حضور در آن را نداشت اما از باب این که همه گاه از سفره معرفت استاد خوشه‌چیدم و آثار و نوشته‌هایش و گاه محفل‌های بحث و فحسی که نگارنده شنونده آن بوده‌ام را درک و دریافت ...

به بهانه نودمین سالروز تولد استاد محمدعلی موحد
کار مردان روشنی و گرمی است

همشهری آنلاین - آغاز: سه شنبه گذشته (2 خرداد) در شهر کتاب مراسمی به میمنت نودمین سال تولد استاد دکتر محمدعلی موحد برگزار شد،

مراسمی که نگارنده توفیق و بختیاری حضور در آن را نداشت اما از باب این که همه گاه از سفره معرفت استاد خوشه‌چیدم و آثار و نوشته‌هایش و گاه محفل‌های بحث و فحسی که نگارنده شنونده آن بوده‌ام را درک و دریافت کرده‌ام، چند نکته‌ای را قلمی می‌کنم و البته قدردانی از دست‌اندرکاران شهر کتاب که در چند سال گذشته بنیان این گونه مراسم‌ها را برپا داشتند و امید که همچنان تداوم داشته باشد و به قول مولوی کار خویش کنند که بدگویان و بدخواهان ریش خود بر می‌کنند

هین تو کار خویش کن ای ارجمند
زود کایشان ریش خود بر می‌کنند

میانه: تصویری که از استاد دکتر محمدعلی موحد در ذهن و ضمیرم نقش بسته است، به نوعی یادآور چهره خود مولانا است. اگر از برخی چهره‌پردازی‌های بدلی و دروغین مولانا در چند دهه اخیر بگذریم که او را پیرمردی فربه نشان داده اند، تصویر آن محتشم در تاریخ ادبیات و برابر اسناد و روایت‌های موجود مردی لاغر اندام است و تکیده که همقرانی و همانندی بسیاری با خود دکتر موحد دارد. در چهره استاد موحد نجابتی ذاتی است که جذبه و شکوهی حیرت‌انگیز به او می‌دهد، آفتابی است که بی بخل و خست، تخم معرفت و اخلاق می‌پراکند و نگارنده در چند باره‌ای که مهمان سفره‌کریمانه ایشان بود، و حتی گاه در برخی مواجهات علمی و جدل‌های مهم، جز تبسم و اخلاق نیکو از ایشان چیزی در ذهن ندارد.

نگاهی به کارنامه کاری استاد موحد نشان می‌دهد که او شناسایی ماهر در دریاهای گوناگون معرفت است و برخی از مهمترین آثار ادب و فرهنگ فارسی و تاریخ ایران، محصول غواصی ایشان در این اقیانوس است که مرواریدهای بسیاری را نصیب خوانندگان خود کرده است.

در حیطه تصحیح، کتاب مقالات شمس ایشان نه تنها از منظر ادب و منزلت علمی کار در طرازی بالا قرار دارد، بلکه انتخاب این کتاب برای تصحیح نوعی شناساندن چهره‌ای بود که سال‌های سال غبار گمنامی و حتی بی‌نامی بر آن نشسته بود. شمس تا قبل از انتشار مقالاتش در میان اهل تخصص ادبیات هم چهره‌ای ناآشنا بود، اما از زمانی که این کتاب در میانه‌های دهه شصت و به همت زنده‌یاد علیرضا حیدری و انتشارات خوارزمی به بازار کتاب راه یافت، بانگ گردش‌های شمس در اذهان ایرانیان هم رواج و رونقی شگفت پیدا کرد و امروزه شان و جایگاه شمس و بارقه‌ای که او بر مولانا تابید تلاویی دیگر یافته است و کثیری از فارسی‌زبانان دریافته‌اند که آنکه چنین شعله‌ای در جان مولانا انداخت، خود فروغ و تابشی خیره‌کننده داشت و به قول مولانا به واسطه مولانا شمس، شمس نشد، که شمس بود که مولانایی را اسیر درخشش خویش کرد.

در حیطه تاریخ‌نگاری، به خصوص تاریخ معاصر ایران با سه گانه «خواب‌آشفته نفت"؛ توانست روایتی منصفانه و صادقانه را در معرض قضاوت همگان قرار دهد. او در داوری‌های خود نسبت به شخصیت‌های تاریخ معاصر ایران، از جمله مرحوم دکتر محمد مصدق، نه به دام مبالغه‌های هواداران دواش‌هش افتاد و نه همانند برخی منتقدان مغرض سهم و قدر تلاش او را بی‌قدر

و اعتبار دانست، در میانه ایستاد و ارتفاع گرفت و از بالا در تاریخ نظر کرد، به رغم آنکه در آن سالها دستی چیره در کار داشت، اما سعی کرد با کنار هم نهادن اسناد و روایت‌های مختلف تصویری همه‌جانبه از اوضاع را در پیش چشم خوانندگان قرار دهد.

درک او از حقوق و حقوق بین‌الملل وجه دیگری از تلاش‌های اوست، کتاب در هوای حق و عدالت، ملی شدن و غرامت و یا مبالغه مستعار (مهمترین کتاب درباره جایگاه حقوقی و تاریخی خلیج فارس که به زودی قرار است ویرایش تازه‌ای از آن با عنوان حرف مفت انتشار یابد) وجه دیگری از شخصیت ایشان است.

انجام: در انتشار این آثار و شرح فصوص الحکم و البته نسخه‌ای منحصر به فرد از سفرنامه ابن بطوطه که در آینده‌ای نزدیک عرضه عمومی خواهد شد، سهم محمد زهرایی، مدیر انتشارات کارنامه را نباید نادیده انگاشت که انرژی پایان‌ناپذیری را در عمومی کردن اندیشه‌های استاد موحد صرف کرده و می‌کند، همچنان که برخی دیگر از کارهایی که استاد در حوزه کلیات شمس و مثنوی و قرآن، در حال انجام آن هستند نیز از همین منظر قابل اشاره اند. امید که عمر استاد سال‌های سال بپاید و ما همچنان از خرمن معرفتش خوشه برچینیم.